

Kokous: 40th Meeting of the Focal Point (FP) network
Paikka: Sofia Hotel Balkan, Sofia (Bulgaria)
Aika: 4–5.9.2019
Osallistuja: Kirsi-Maarit Siekkinen, Ruokavirasto
Lisätietoja: <http://www.efsa.europa.eu>

Tiivistelmä

40. FP -kokous järjestettiin Sofiassa. Kokouksen puheenjohtajina toimivat Julia Finger EFSAsta ja BGn FP Donka Popova. Kokoukseen osallistui uusia jäseniä DEsta ja NOsta. DEN ja ITn FP -varajäsenet osallistuivat kokoukseen maiden FPien ohella. Poissa kokouksesta oli UK.

Kokouksen päähuomio keskittyi datankeräyksen parantamiseen ja EFSAlle välitettävän datan laatuun. Kokouksessa käsiteltiin myös mm. makeutusaineiden uudelleenarviointia, EFSAn viestintäanalyysiä, FP -verkoston uutta yhteistyötilaa ja R4EU -tietokantaan viritettyä uutta ominaisuutta hanke-ehdotuksille.

Lisäksi kuulimme esitykset riskinhallitsijoille räätälöidystä työkalusta RASFF -ilmoitusten riskiperusteisen luokitteluun ja viimekuulumiset SIGMA -projektista. Kokouksen lopuksi Artikla 36 listan uudistuksesta järjestettiin keskustelu- ja kyselysessio.

Jäsenmaista DE jakoi uutta tietoa EU -almanakan WIKI 2020 versioista, LU esitteli elintarvikkeita ja rehuja koskevan nopean hälytysjärjestelmän RASFFin. CY, FR, AT ja LU kertoivat EFSAn datan-keruuseen liittyvistä tehtävistään.

Kaikki kokouksessa pidetyt esitykset löytyvät EFSAn sivuilta. Katso ne [tästä](#).

Kokouksen kulku

EFSAn Julia Finger ja BGn FP Donka Popova jakoivat puheenjohtajuuden ja avasivat kokouksen, jonka jälkeen BGn maa- ja metsätalousministeriön Yanko Ivanov esitti isäntämaan tervehdyksen. Hän korosti puheessaan FPien roolia yhteistyön rakentamisessa, viestinnässä, sekä tieteellisen tiedon välittämisessä niin kansallisella kuin Eurooppa-tasolla. Myös BGn riskinarvioinnista vastaava johtaja Iliyan Kostov oli paikalla toivottamassa FPt tervetulleiksi Bulgariaan.

EFSAn Julia Finger kertoi **FP-kokousten nauhoituspilottia koskevan kyselyn tuloksista**. Tulosten perusteella nauhoitusten jatkaminen sai taakseen niukan enemmistön; joten niitä jatketaan. Tallenteita ei kuitenkaan enää jaeta EFSAn sivuilla, vaan ne ovat ainoastaan kokoukseen osallistuvien ja EFSAn saatavilla DMSssä. Jatkossa kokouksista julkaistaan EFSAn sivuilla tiivis muistio sekä kokouksessa pidetyt esitykset. DMSssä on saatavilla myös kokouksen sisältö *Master*-tiedostona, jota FPt voivat hyödyntää kansallisia matkaraportteja ja/tai kokousmuistioita laatiessaan.

EFSAn Kumppanuus- ja yhteistyöyksikön päällikkö Victoria Villamar kävi vinhaan tahtiin läpi videon välityksellä **EFSAn valmistautumisesta yleisen elintarvikelain täytäntöönpanoon**. Yleisen elintarvikeasetuksen (EY) N:o 178/2002 muutos (EU) 2019/1381, jolla tähdätään erityisesti riskinarvioinnin avoimuuden lisäämiseen, julkaistiin [6.9.2019](#). Tulevaisuudessa EFSAn aikomuksena on mm. vierittää yhä isompaa roolia jäsenmaille mm. teettämällä niillä enemmän tarvitsemiaan riskinarviointeja (rahoitusta näihin tehtäviin tullaan osoittamaan).

Myös riskiviestinnän roolia nostetaan, tavoitteena mm. parantaa koordinaatiota riskinarvioinnin ja -hallinnan välillä, jolla varmistetaan parempi viestintä sidosryhmille ja kuluttajille. Riskinviestinnällä olisi myös voitava edistää osallistavaa ja avointa vuoropuhelua kaikkien asianomaisten osapuolten välillä. Siinä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että selitetään täsmällisellä, selkeällä, kattavalla, johdonmukaisella ja asianmukaisella tavalla ja oikea-aikaisesti itse riskinarvioinnin tulokset, mutta myös se, miten niitä aiotaan käyttää riskinhallintapäätösten perustana.

EFSAn johtokuntaa uudistetaan 1.7.2022 alkaen siten, että siellä on edustaja jokaisesta jäsenvaltiosta, komissiosta, parlamentista ja sekä EFSAn tärkeimmistä sidosryhmistä (kuluttaja-, ympäristöalan kansalais-, viljelijä- ja teollisuuden järjestöistä). Lisäksi vahvistetaan pienten ja keskisuurten yritysten tukea tuotehyväksyntään liittyville hakemuksille. Uuteen lainsäädäntöön nojaten jatkossa lähes kaikki tieteelliset tiedot, jotka tukevat EFSAn hyväksyntää koskevia hakemuksia ja tieteellisiä selvityksiä on asetettava julkisesti saataville.

Ensi vuoden aikana EFSA valmistelelee lain implementointia ja kehittää siihen tarvittavia työkaluja. Tulevassa EU-budjetissa EFSAlle myönnetään lisärahoitusta, jolla muutokset toteutetaan. Potista on liikenemässä lisärahoitusta myös FPille uusien lisätehtävien hoitoon. Seuraavassa FP kokouksessa ja kokousta edeltävässä työpajassa asiasta keskustellaan tarkemmin. EFSA kehotti myös FPja miettimään tehtävähedotuksia. Uutta lainsäädäntöä sovelletaan 27.3. 2021 alkaen.

Aiheesta virisi vilkas keskustelu. FPt pysyivät aiheesta kirjallisia täydennyksiä ja selvennyksiä. EFSA lupasi lähettää aiheesta ja EFSAn valmistelutoimenpiteistä lisätietoja kokouksen jälkeen.

Seuraavaksi Frederica Lordi ja Camilla Smeraldi EFSAn FIP -yksiköstä esittelivät videon välityksellä EFSAn [meneillään olevaa työtä makeutusaineiden uudelleenarvioinnista](#). Vuoden 2020 loppuun mennessä uudelleenarvioidaan aspartaamia lukuun ottamatta: E420, E450, E953-955, E959, E961, E962 ja E965-968. FPja pyydettiin tunnistamaan asiantuntijoita, jotka voisivat osallistua EFSAn makeutusaine työryhmätyöhön. EFSALLE voi lähettää tehtävästä kiinnostuneiden asiantuntijoiden CVtä. EFSA pyysi FPja myös pohtimaan aiheeseen liittyviä kansallisia tapahtumia ja EFSAn kutsumista niihin.

Johanna Nemess EFSAn viestintäyksiköstä esitteli **EFSAn viestintäanalyysiä**, jossa oltiin mm. mitattu datanvisualisointiviestinnän edelleen leviämistä. Esim. [EU ja minun ruokani kampanjaa](#) oli jaettu edelleen FPien ja AFn käsien kautta 300 kertaa. EFSA huomautti, että jotta se pystyy kohdentamaan uudelleenvälitystiedon oikein FPien täytyy käyttää oikeaa koodia ts. lyhytlinkkiä (suoraan EFSAn sivuilta poimittu linkki ei osu EFSAn haaviin). [DRV Finder](#) on toistaiseksi ollut suosituin aihe. Keskustelun jälkeen EFSA lupasi olla yhteydessä asiassa myös viestintäverkostolaisiin ja palata aiheeseen tulevissa kokouksissa.

DE jakoi tietoa BfRn (yhteistyössä FPien kanssa) tekemästä [EU -Almanakasta](#), jota se on julkaissut vuodesta 2009 alkaen. Almanakka kuvaa tiivistetyssä muodossa Euroopan maiden elintarviketurvallisuusjärjestelmät ja riskinarvioinnin. **Uusi visio EU -almanakan päivityksestä ensi vuodelle on Wiki 2020**, jonka demoversiota esiteltiin kokouksessa. Maista tarvitaan maakohtaisten tietojen ylläpitäjä, joka vastaisi myös tietojen oikeellisuudesta. Päivitys tapahtuu *online*. DE lähettää pääkysymykset FPille vielä ennen päivityspyyntöä. Aikataulu asialle on vuoden loppuun mennessä.

Kokouksessa esiteltiin myös uutta **FPille luotua yhteistyötyökalua (Microsoft TEAMS), joka korvaa nykyiset yhteydenpitokanavat**, kuten s-postin, tekstiviestit, puhelimen ja tulevaisuudessa myös suurilta osin DMSn. Työkalulla voi jakaa tiedostoja, käsitellä niitä toisten kanssa samanaikaisesti, keskustella verkoston jäsenten kanssa, luoda aihekohtaisia alueita jne. Lisäksi sitä voi käyttää myös mobiililaitteella. Työtilan kanavilla käydyt keskustelut vähentävät s-postien edestakaisin lähettelyä ja kaikki ryhmän jäsenet voivat osallistua keskusteluun. Myös keskusteluihin palaaminen on jälkikäteen helppoa. Työtilaa voi käyttää myös kokouksen jälkipyykille.

Kokouksessa FPt harjoittelivat työkalun perusasioita EFSAn ja LTn ohjauksessa. DMSn kerrottiin siirtyvän dokumenttivarastoksi 3/2020 alkaen. EFSA kannusti FPja työkalun käyttöönottoon. Seuraavan *Scientific Cooperation* -uutiskirjeen materiaali kootaan uudessa työtilassa. Teamsin kerrottiin tukevan seuraavia selaimia: Firefox, IE 10 tai uudempi, Safari ja Chrome. *Flssä valitettavasti Valtorin pääkäyttäjä ei sallii Chromessa evästeiden siirtoa "oikeaan asentoon", joten Ruokavirastossa työkalun käyttö on mahdollista vain Microsoft Edgen kautta – tällöin EFSAn lähettämistä linkeistä ei ole suoraan pääsyä työtilan asioihin, vaan linkkejä joutuu kopioimaan ja viemään käsipellillä Edgen puolelle. Ei kovinkaan sujuvaa.*

EFSA:n Drago Marojevic demosi R4EU -tietokantaan liitettyä **EUn yhteisen riskinarviointiagendan (EURAA) osiota, johon FPt päivittävät maidensa Art36 organisaatioiden uudet projekti-ideat 30.9 mennessä**. FPja pyydettiin myös siivoamaan vanhoista projekti-ideoista jo toteutuneet ja/tai epärelevantit. Jatkossa tietokantaan päivitetään uusia projekti-ideoita vuosittain. Lokakuun alussa kerätään organisaatioiden kiinnostuksenilmaisuja jo kerättyihin ideoihin.

LU esitteli **elintarvikkeita ja rehuja koskevan nopean hälytysjärjestelmän RASFFin**. Tietoteknisessä järjestelmässä ovat mukana EUn jäsenvaltiot, Norja, Islanti, Sveitsi (osittain), komissio ja EFSA. Sen avulla voidaan vaihtaa nopeasti tietoa elintarvikkeisiin tai rehuihin liittyvistä terveysvaaroista.

Seuraavaksi Tilemachos Goumperis EFSAsta esitteli videon välityksellä **riskinhallitsijoille räätälöidyn uuden työkalun "Rapid Assessment of Contaminant Exposure (RACE)"**, joka mahdollistaa kemiallisten kontaminanttien RASFF -ilmoitusten riskiperusteisen luokittelun. Työkalu sisältää mm. päätöksentekopuut erityyppisille (karsinogeeniset/ei-karsinogeeniset jne.) aineille. Työkalulla voi tarkastella vain yhtä ainetta ja elintarviketta kerrallaan. Esityksessä korostettiin, ettei työkalu tuota riskinarvioinnin kaltaisia alitstuksen arviointeja, mutta sillä saa karkean arvion pikaiseen päätöksentekoon.

Työkalu on kaikille avoin rekisteröitymisen jälkeen. Kiinnostuneet saavat tunnukset EFSAlta: sc.secretariat@efsa.europa.eu. CH kertoi käyttäneensä työkalua ja kiitti EFSAA siitä. Keskustelussa toivottiin mm. tietoa siitä millainen altistus työkalussa on taustalla. HR toivoi aiheesta webinaaria. Lisätietoja: <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1625>

Gabriele Zancanaro EFSAn eläinten terveys ja hyvinvointiyksiköstä jakoi videon välityksellä tietoa **eläintautitietojen keräyshanke SIGMAsta** ja esitteli tehtäviä, joilla FPt voisivat edistää hanketta. FPien tukea toivottiin mm. maakorttien tarkistamiseen ja aiheen näkyvyyden nostoon. (FI lähetti pieniä korjauksia 26.9). Lisätietoa: <https://efsa.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=4ad76712f64c488bb81820cd3f839ddf>

Seuraavaksi kokouksessa perehdyttiin **datankeräyksen parantamiseen ja EFSAlle välitettävän datan laatuun**. EFSA kerää jäsenmaista aineistoja neljältä eri substanssialueelta: kemialliset yhdisteet (kontaminantit ja lisäaineet), kasvinsuojeluainejäämät, zoonootit (ml. zoonoosien aiheuttajat, eläintaudit, TSE, mikrobilääkeresistenssi, ruokamyrkytyspidemiat, eläinpopulaatiot, mikrobikantatyyppitykset) ja eläinperäisten elintarvikkeiden vierasainevalvonnan tulokset (lääkejäämät, kielletyt aineet ja kontaminantit). Lähitulevaisuudessa myös rehuvalvonnan tulokset tultaneen kokoamaan EFSAan.

Tämän datankeruun tukena toimii EFSAn yksikkö, joka vastaa EFSAn sähköisestä datankeruujärjestelmästä sekä tietovarannosta (*data warehouse*), sekä IT-infrasta. EFSAn tietovaranto ja tietojärjestelmä on kehitetty sellaiseksi, että se tarkoittaa lähinnä raakadatan toimittamista jäsenmaista sellaisenaan EFSAlle. Parhaimmillaan raakadatan luovutus toteutuu suoraan kansallisesta sähköisestä tietojärjestelmästä EFSAn tietojärjestelmään. Nykyinen EFSAn tietovaranto on mahdollistanut yhtenäisten kriteerien ja standardien luomisen ja käytön, mikä on parantanut EU:n hallinnassa olevien aineistojen laatua.

SK ja Eileen O'Dea EFSASTa esittelivät AF tiedonkeruutyöryhmässä meneillään olevia keskusteluja ja seuraavien vaiheiden suunnitelmia. Ryhmä vaalii EFSAn tietovarannon sisällön kattavuutta ja laatua, sekä erityisesti sen kehittämistä edelleen.

Seuraavaksi FPt, jotka olivat valinneet tälle vuodelle **datankeruuseen liittyvä FP -tehtäviä**, esittelivät niistä käytännön esimerkkejä. CY mainitsi nousseensa TOP vitoseen avoimen datan jakamisessa. He ylläpitävät avoimena juomaveden liittyviä datasettejä. FR kertoi perustaneensa listan kansallisista datantuottajista ja henkilöistä, jotka voivat edistää datankeräys ja -laatuasioita. Lisäksi he ovat nostaneet näkyvyyttä EFSAn datankeräyksen tärkeydestä kansallisesti. He myös tukevat EFSAA edistämällä tarvittaessa kahden välistä viestintää. AT toi pöytäan parhaita käytäntöjä. Lisäksi he olivat purkaneet eri toimijoiden rooleja ja vastuita.

EFSAn Claudia Heppner jatkoi esittelemällä datan laatua koskevan pilotin tuloksia. Viisi jäsenvaltiota (CY, DE, FR, DK ja SK) olivat saaneet EFSAlta osarahoitusta erillisen datan laatuvaastavan palkkaamiseen. Hankkeen tavoitteena oli parantaa datankeräyksen koordinoitua kansallisella tasolla sekä parantaa jäsenvaltioista EFSAlle toimitettavan datan laatua. Kokemukset olivat pelkästään myönteisiä. Hanke oli luonut selkeyttä ja kohottanut tietoisuutta myös niissä maissa, joissa oli jo ennestään hyvä ja toimiva systeemi. FI ei päässyt mukaan pilottiin, vaikka siihen oltiin tarjolla. EFSA lupasi jakaa hankkeen loppuraportin FPille.

Ennen kokousta EFSA keräsi FPien kautta tietoa maiden datantuottajilta. Heiltä tiedusteltiin datan laatuun vaikuttavista haasteista sekä mihin he mahdollista lisärahoitusta kohdistaisivat ongelmien ratkaisemiseksi. EFSA oli todella tyytyväinen saaliiseen - kaiken kaikkiaan 26 maata FI mukaan lukien oli vastannut kysymyksiin. Vastausten yhteenvedossa haasteista nousi esiin: 1) datansiirtoon liittyvät vaatimukset (esim. muutokset välitettävän datan vaatimuksissa muuttuvat vuosittain, jopa kesken raportointivuotta. Tiedot pitää myös muuttaa EFSAn tarvitsemaan muotoon ennen EFSAn lähetystä. Lisäksi aineistot joudutaan usein kokoamaan manuaalisesti); 2) resurssien puute (aika, osaavat työntekijät, raha); 3) epäselvä viestintä (EFSAlla liikaa viestintäkanavia, jolloin on vaikea ymmärtää, mitä viestintäkanavaa pitäisi käyttää millekin asialle) ja 4) EFSAn datankeruujärjestelmästä saatavat raportit ovat vaikeatajuisia; usein epäselvää mitä täytyy korjata. Haastavaksi koettiin myös raportointityökalujen puute. FIn vastauksessa nousivat esiin samat asiat.

FIn tiedonsiirto EFSAlle on tällä hetkellä kehitetty toimimaan vain kulloinkin meneillään olevaa vuotta silmällä pitäen. Aineistot kootaan manuaalisesti kertaluontoisesti ja toimitetaan useina erillisinä tiedostoina ja kootut aineistot validoidaan vasta tiedonsiirron yhteydessä, osin EFSAn järjestelmissä. Lisäksi Filla on ollut vaikeuksia viime vuosina hoitaa tiedonsiirto kaikkien datojen osalta EFSAlle ja osa datasta on jäänyt toimittamatta. Toivottavasti kansallinen tietovarantohanke toteutuu, jolloin tulevaisuudessa datansiirto EFSAlle tapahtuisi kansallisesta sähköisestä tietovarannosta poimimalla.

Lisärahoitusvastausten yhteenvedossa rahoitusta kohdennettaisiin: 1) ihmisiin ja koulutukseen (esim. EFSA:ta toivottiin lisää henkilökohtaista tukea. Toivutuslistalla oli myös kansallisen asiantuntijan palkkaaminen, joka hoitaisi ja koordinoisi maan datankeräyksen ja -siirron EFSA:lle); 2) IT (työkalujen päivitys, automatisointi, atk -laitteisto) ja tiedonsiirtotyökalujen kehittämiseen.

FIN visiossa EFSA:n kustantama kansallinen datavastaava voisi hoitaa seuraavia tehtäviä:

- Käydä EFSA:n raportointikokouksissa
- Koordinoida datankeräystä ja -siirtoa
- Toimia asiantuntijana ja tukihenkilönä
- Kehittää tiedonsiirtotyökaluja
- Lähettää data EFSA:an
- Kouluttaa datantuottajia

EFSA kertoi jatkavansa aineiston analysointia.

Seuraavaksi EFSA ehdotti, että FP:t voisivat laatia kansallisen toimintasuunnitelman datan laadun parantamisesta AF -tiedonkeruuryhmän kanssa. Lisäksi EFSA toivoi saavansa jäsenmaista "tuoretta" dataa, jotta riskinarviointeihin ja lausuntoihin käytettävä aineisto olisi mahdollisimman ajantasaista. Nyt sille siirrettävä data on usein "vanhaa". Pitäisi tutkia, miten tätä voitaisiin nopeuttaa. AF -tiedonkeruuryhmän jatkaa tätä keskustelua EFSA:n kanssa. EFSA ehdotti, että FP:t voisivat tutkia maidensa koulutustarpeita ja tiedonsiirtoon liittyvää tietämyksen jakoa muille maille.

Keskustelussa pohdittiin FP -toiminnan vastuita asiassa. Useat FP:t katsoivat, etteivät he ole oikeita tahoja saamaan kuntoon datansiirtoa ja -laatu EFSA:lle. Asia on liian vaikea, siihen tarvitaan substanssiosaamista, mutta myös muskeleita. EFSA:n dataverkostolaiset tunsivat itse asian. EFSA myönsi asian olevan liian vaikea, mutta oli kuitenkin sitä mieltä, että FP:t olisi sopivalla tavalla saatava mukaan soppaan.

Kokoukseen loppuun oli järjestetty aikaa **Artikla36 -listan uudistukseen liittyviin kysymyksiin ja keskusteluun**. Aiheesta viriisi vilkas keskustelu. Useat FP:t kommentoivat listan uudistusprosessein vieneen todella paljon aikaa sekä FP:ltä että listalle haluavilta organisaatioilta. Useampi FP raportoi, että joiltakin listalle haluavilta organisaatioilta oli erittäin vaikeaa saada tietoja pyydettyssä aikataulussa. Epäselvää oli myös mitä todisteita minkäkin kriteerin alle tulisi laittaa tai olisi suotavaa käyttää. Monilla oli ollut myös vaikeuksia itse tietokannan kanssa ja siihen toivottiin simppeleitä ohjeistoa nykyisen 40 sivuisen tilalle.

EFSA kertoi maiden listoista 1/3 olevan maalissa (*FI mukaan mukien*), mikä tarkoittaa, että tietokanta ja prosessi toimii. Seuraavaksi se kiitti FP:ja kysymyksistä ja kommenteista ja lupasi mahdollisuuksien mukaan parantaa asioita FP:ien toivomaan suuntaan. Kun listanuudistus saadaan kaikkien maiden osalta maaliin, kertoi EFSA jatkokouluttavansa FP:t seuraavaksi tekemään tietoihin muutoksia ja päivityksiä. DK ehdotti, että FP:ltä kerättäisiin meneillään olevasta uudistuksesta kirjallista palautetta, joka analysoitaisiin ja tulokset esitettäisiin myöhemmin FP:lle. EFSA piti asiaa hyvänä ja pyysi Art36 työryhmän jäseniä valmistautumaan EFSA:n avuksi tähän työhön.

Muut asiat

- FP -vuosiraporttien määräaika on vuoden lopussa. Raportointi hoidetaan täyttämällä vuosisuunnitteludokumentin loppuosa. Kommentointikenttää suositeltiin käytettävän tapauksissa, joissa tehtävää ei ole pystytty toteuttamaan ennakosuunnitelman mukaisesti. Myös extratyöt voi merkitä tähän kohtaan.
- EFSA:n sivuilla on julkaistu [edellisen kokouksen nauhoite ja kokouksessa pidetyt esitykset](#).

Seuraavat kokoukset

- ✓ 41th 13–14.11.2019 Parma + 12–13.11.2019 FP -työpaja
- ✓ 42nd 6–7.5.2020 Viro
- ✓ 43rd 23–24.9.2020 Montenegro
- ✓ 44th vk 49 2020 Parma + RARA II tapahtuma